M. ANTONII MVRETI
ORATIO

habita

Ad Illuſtriſſimos & Reuerendiſſimos S. R. E. Cardinales ipſo die Paſchæ, cùm ſubrogandi Pontificis cauſa conclaue ingreſſuri eſſent.

Anno cIↃ IↃ LXXXV.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

CRACOVIAE,
In Officina LAZARI Anno 1585.

Conuentus S. Mariae de Scala [illegible]
[illegible]

Reverendiss.° Domino
DOMINO PETRO COSTCAE,
Epiſcopo Culmenſi,

Chriſtophorus Warſeuicius S. P.

MISI tibi nuper meam, nunc mitto Mureti Orationem, grauem ſanè & elegantem, quam in ampliſsimo patrum purpuratorum Collegio habuit Romæ, non ante longo, quàm è vita excederet, tempore; ſic vt Cygneæ cuiuſdam voci, (quod aiunt) perſimilis videatur. Magnus vir ille & admirabilis fuit, & ad naturam eximiam, variam & multiplicem eruditionem attulit. Sed quod de Scipione olim Romæ, id haud ſcio, an verè de Mureto hodie dici & vſurpari queat, ſatietate ipſa minus illum verendum iam tandem fuiſſe, & virtutem eloquentiamque ipſius pertæſos, hominem (vt fit) faſtidire cœpiſse, quippè vt rerum ferè omnium; ſic & virtutis ſua quaſi quædam eſt ſatietas. Nos interim certè precabimur Deum Opt. Max. vt quemadmodum hun[illegible] quingenteſimum, ad ſexcenteſimum decurrentem, à nato ſuo [illegible]lio annum, copia præſtantiaque ingeniorum, nobilitari voluit; ita non m[illegible] eundem, hac felicitate terminari, ſed & alterum item Centenarium, flor[illegible] patiatur. Tu verò Reuerendiſsime Præſul, qui & ipſe es doctiſsimus, & doctis præſtantibusque viris imprimis delectaris, cùm multis aliis doctrinæ & ingenij ipſius monumentis, tum & hac Oratiuncula, quam typis peruulgandam hîc curaui, Mureti deſiderium ſubleuato. Effecit profectò, vt quam ille ideam Summi Pontificis exprimere oratione voluit; eius viuum exemplum in hoc Pontifice habeamus. Vale. Cracouia, XVII. Iulij. Anno M. D. LXXXV.

Magnum

MAgnum vobis hoc tempore negotium impoſitum eſt, Patres ampliſsimi, & tantopere ad ſalutem ac tranquillitatem vniuerſæ Chriſtianæ reipub: pertinens; vt haud ſcio, an vllum ſit eorũ omnium, quorum, pro ſumma dignitate, quam in Eccleſia obtinetis, veſtra procuratio eſt, quod ſingulari quadam & extra ordinaria præpotentis Dei ope magis indigere videatur. Declarandum enim vobis ac decernendum quodammodo eſt; quis eccleſiæ in terris ſummo cum imperio præeſſe ac præſidere; quis in puppi ſedens, clauum tenere, & periculoſiſsimæ nauigationis curſum regere ac moderari; quis paſtores ipſos paſcere debeat, cuius, vt ſupra vulgarem hominum conditionem elati, reſponſa pro oraculis, nutus pro ratione, iuſſa pro legibus futura ſint. Quãquam igitur ea ſapientia eſtis, vix vt quicquam vobis ſubijci poſsit, quod non ipſi animo prius conceptum meditatumq; teneatis: non iniquo tamen animo ferre debetis, vos, ex veteri cõſuetudine, quid in eligendo pontifice vobis ſequendum ſit, etiam ab infimis hominibus admoneri. Nam & nemo ita ſapiẽs eſt, quin audiendo ſapientior fiat: & ea eſt Dei benignitas, vt ſæpè rudibus & imperitis ea dicenda ſuggerat, quæ audita etiam ſapientibus proſint. Dicturus igitur tanta de re, obteſtor vos, per eum in cuius nomine huc conueniſtis; vt mihi exigui temporis attentionem ne denegetis. Atque vt hinc potiſsimum ordiar, vt arduum ac difficile Epiſcopi munus eſt, ita ardua quædam in Epiſcopo & inuentu difficilia requiruntur. Oportet, ait S. Paulus, Epiſcopum talem eſſe, vt in eo nullus pateat reprehenſioni locus. Quòd ſi in aliis Epiſcopis requiritur; quanto magis in eo, qui, quanto epiſcopi ſacerdotibus, tanto ipſe cæteris epiſcopis antecellit? Quando autem quiſquam reperietur, dignus qui in illum honoris ac dignitatis gradum euehatur, ſi omnes in quibus aliquid culpari poterit, repudientur? Sed hoc non ita rigide ac pręfracte accipiendum, etiam vetuſti patres monent. Noſtra enim omnium, qui viuimus, ex bono maloq; permiſta natura eſt: & aut angeli eſſemus, ſi nulla nos improbitatis macula contaminaret; aut & Deo & hominibus intolerabiles, ſi nulla vitiorum noſtro-

ſtrorum ſordes admiſta bonitas temperaret. Non igitur quærendus, qui ſimpliciter omni virtutis genere excellat, nullo ne leuiſſimo quidem vitio aſperſus: quem ab omni nota ac reprehenſione integritas vitæ nullis vnquam violata maculis vindicet; nunquam enim res ad exitũ perduceretur: ſed qui & præcipuis virtutibus inter æquales emineat, & vitiis, vt non omnibus, at ijs certè careat, quæ in priuatis hominibus ſingulas familias, in principibus maxima plærumq; imperia euertunt. Apud Xenophontem barbarus quidam adoleſcens, cùm equum eximiæ bonitatis quem habebat, libenter ſe alicui ſpectatæ virtutis viro, donaturum eſſe dixiſſet, idque apud Cyrum profeſſus eſſet: Ego verò, ait Cyrus, oſtendam tibi, quomodo etiam ſi clauſis oculis ieceris, aberrare à tali viro non poſsis. Simulque eum glebam humo ſublatam in confertiſsimum agmen amicorum, quos aſsiduè circum ſe habebat, iacere iuſsit: &, Quemcunque, inquit, ex eis contigeris, illi equum tuum dono dato. neque metus vllus ſit, ne aberraueris. omnium eadem eſt virtus, eadem temperantia, eadem multis ſpectata documentis fortitudo. Si de vobis Patres ampliſsimi, idem dici poſſet, vt è veſtro nobiliſsimo honoratiſsimoq; conſeſſu, nec ætate, nec vſu atque experientia rerum, nec auctoritate alius alio magis idoneus eſſet ad huius muneris grauitatem ſuſtinendam; non magna deliberatione opus foret: neque vllam in partem, quis ei ex vobis præficeretur, admodũ intereſſet. Sin verius eſt, vt in ſtellis alia aliam nitore & claritate vincit; ſic è vobis alium alio eſſe ijs bonis & ornamentis quę Põtifici conueniunt, inſtructiorem ac ſuperiorem: & orandus ſummis precibus Deus, vt iudicia veſtra dirigat: & vobis intendenda omni ſtudio mentis acies, vt ex omni numero veſtro eum potiſsime, qui aptiſsimus & publice vtiliſsimus futurus videtur, deligatis. Ignoſcite, quæſo, ſi quid paulò liberius dixero. Non enim ea nunc res agitur, vt auribus ſeruiendum ſit. Dicenda quæ vrgent, quæ tempus, quæ rei magnitudo poſtulat. Omnis cogitatio cognationis, amicitiæ, vtilitatis priuatæ, ab hac deliberatione procul abeſſe debet: ne, ſi quis ita eligitur, & ipſe, dum erigitur, corruat, & alios ſecum in idem exitium præcipites trahat. Si

nauiga-

nauigaturi de gubernatore nauis eligendo conſultarent, nemo reperiretur vſq; eo improuidus, vt eum qui ſibi aut amiciſsimus, aut ſanguine coniunctiſsimus, ac non eum potius qui intelligentiſsimus & exercitatiſsimus eſſet, ei muneri præfici vellet; & deſiperet, ſi quis in communi naufragio, quæſticulum aliquem ſuum ſibi ſaluum ac proprium fore putaret. Vna nauis, qua omnes vehimur, eccleſia eſt: quæ quantis hoc tempore procellis ac tẽpeſtatibus agitetur, nemo non videt. Et erit quiſquam ita nõ imprudens modò, ſed inhumanus & impius, qui in tantis periculis, publicæ ſaluti ac tranquillitati quidquam anteuertendum putet? Exulent à veſtris omnium animis talia omnia Patres ampliſsimi: &, aliis omnibus circumciſis atque amputatis, ea tantùm in futuro Pontifice, quæ bono Pontifici neceſſaria ſunt, requirantur. Videntur autem quinque præcipua eſſe, quæ in eo ſpectari oporteat. Sanctitas morum, Prudentia, Doctrina, Caritas, quæ, vt veriſſime dixit Apoſtolus, perfectionis vinculum eſt, & Auctoritas. de quibus ſingulis vbi quàm breuiſsime fieri poterit, dixero, finem dicendi faciam. Primum igitur requiritur ſanctitas morum. Nam quo ore audebit aliena vitia reprehendere, qui ipſe propriis madeat? Quare ſi quem auarum, ſi ambitioſum, ſi crudelem ac ſanguinarium, ſi libidini ac voluptati mancipatum, vixiſſe conſtaret; eius ne habenda quidem ratio in his ſacroſanctis comitiis eſſet. Auarus ciuitates exhauriret: noua quotidie populis onera imponeret: ſacra ac profana omnia venalia haberet: omnem turpitudinem, congerendæ ac coaceruandæ pecuniæ cauſa, ſuſciperet: nihil amplum aut magnificum agitaret animo: non de gloria Dei aut vtilitate publica; ſed de arcis ac ſaccis ſuis implendis perpetuò cogitaret. Non eſt, Patres ampliſsimi, non eſt eiuſdem ingenij pecuniæ ſeruire, & hominibus imperare. Duos impuros homines Stratoclem & Dromocliden aiunt olim tractationem reip: meſsim auream vocare ſolitos. Non eſt credibile quẽquam ex vobis ita animatum eſſe; ſed tamen procul abſit à gubernaculis eccleſiæ, ſi quis Pontificatum meſsim ſibi ac ſuis fore auream putat. Ambitioſus omnia perturbaret: nihil vſquam quietum eſſe pateretur: bellis orbem terrarum concuteret; dum ſu-

 orum

orum titulos, ditionem, dignitatem augeret, Sedis Apoſtolicæ dignitatem in quodlibet diſcrimen adduceret. Quid crudelem & recenti ſemper cruore gaudentem, vltionis cupidum, ignoſcendi neſcium, cui pro virtute ira ſit, pro conſilio furor, pro ratione impetus; quomodo blandiſsimo illi ac leniſsimo patris nomini reſponſurum eſſe cenſetis? Quid, ſi quis ſe voluptatibus vinciendum ac conſtringendum dedit, earumq; turpiſsimo famulatu nexus & irretitus, in earum cœno, tanquam ſus, perpetuo volutatur; quid ab eo boni ſperari, aut quid mali potius non metui poteſt? Libere, vobis audientibus, de vitijs loquor. Nuſquam enim tutius eſt accuſare vitia, quàm cùm ex ijs qui audiunt nemo eſt, qui ea quæ dicuntur, ſuſpicari poſsit ad ſe pertinere. Si quis igitur eſt, quales pleroſq; omnes ex veſtro ampliſsimo ſplendidiſsimoq; Collegio eſſe compertum eſt: ſed tamen fieri nullo modo poteſt, vt non & è vobis aliqui excellant, qui tota vita nullam ſignificationem auaritiæ dederit: qui ſiue in magnis opibus natus, ſiue è tenuibus ac modicis ad ampliores copioſioresq; perductus, omnem pecuniæ fructum in ſubleuandis egentibus poſitum duxerit: qui arcam ſuam nunquam turpiter afferentibus, honeſte petentibus ſemper apertam habuerit: qui ad gloriam ſuam nihil, ad Dei gloriam omnia perpetuo retulerit: qui ex fuga atque abſtinentia voluptatum maximam ſibi voluptatem captauerit: qui veram animi magnitudinem in ignoſcendis, non in vlciſcendis iniurijs conſiſtere iudicauerit: eius demũ mores aptiſsimi ſunt ad perſonam illius, qui & harum & omnium virtutum exemplar perfectiſsimum fuit, in terris ſuſtinendã. Secundo loco dixi requiri prudentiam, quam verè Ariſtoteles ait eſſe propriam virtutem imperantis. Eam æterna illa veritas, Chriſtus dominus ac Deus noſter cum morum integritate ac ſinceritate coniunxit, his verbis: Eſtote ſimplices ſicut columbæ, & prudentes ſicut ſerpentes. Sed videndum eſt, vt, quid prudentia ſit, rectè intelligamus: neque ita eam accipiamus, vt vulgus ſolet. Vulgus enim eum prudentem vocat, qui multa ſimulare ac diſsimulare nouit, multa mentiri, eos quibuſcum agit, commodi ſui cauſa fallere ac circumuenire; & quod ſibi propoſuit, multas vias

repe-

Google

reperire, quibus id quoquomodo adipiſcatur. Illa verò prudentia non eſt, ſed calliditas, verſutia, malitia; aut, ſi prudentia eſt, carnis prudentia eſt, quam ſe perditurum minatur Deus, quam mortem eſſe Paulus affirmat. Vera prudentia eſt, & cognoſcere quid petendum fugiendumq; ſit: & quibus vi[illegible]m ipſe eò peruenire, tum alios eodem perducere commod[illegible] poſsit: nihil temere atque inconſiderate agere, ſed vnaquaque in re, quid rerum, perſonarum, locorum, temporum varietas poſtulet, diiudicare. Miſerum qui alium fallit, ſi ſe idcirco eò quem f[illegible] prudentiorem putat. Fallit ipſe ſe, & induit multò pernit[illegible] in laqueum, quàm quo implicare alium parat. Quanto prudentior, qui neminem fallit. Deo enim ſimilior eſt, qui neque fallere neque falli poteſt. Dixi præterea in Pontifice requiri carita[illegible], quam Apoſtolus & martyrio & fidei montes transferenti anteponit: ſine qua nihil Deo acceptum eſt; Deus enim ipſe caritas eſt. Pontifex autem, cum communis pater & ſit, & vocetur, hoc ipſo nomine admoneri debet; paterna ſe caritate erga omne hominum genus eſſe oportere. Addidi doctrinam & eruditionem: quam qui Pontifici neceſſariam nõ putant, magno in errore verſantur. Iubetur Aaron in veteri lege geſtare ſupra pectus ſuum doctrinam & veritatem: iubetur nunquam in ſanctuarium ingredi ſine ſonitu; quo ſignificatur voluntatem Dei ab eo debere populis prædicari. Labia Sacerdotis, ait Malachias, cuſtodiunt ſcientiam. Paulus ad Timotheum, epiſcopum eſſe oportere, ait, aptum ad alios docendos. Hæc aiunt quidam: Pontifex etiam indoctus per alios obire poterit. Iſto modo poterit etiam bonus lyricen eſſe, qui per alium canat: & bonus medicus, qui ægrotos per alium curet. Sed ſatis ſit. breuiter enim de auctoritate dicendum, quam vltimo loco poſui: quæq; ex iis, de quibus ante dictum eſt, effloreſcit. Auctoritatem autem voco potentiam, apud principes & apud populos firma & diuturna virtutis & doctrinæ opinione quæſitam. Ea Pontifici hoc præcipue tempore neceſſaria eſt, propter eas gentes quæ à fide & obedientia. S. R. Eccleſiæ deſciuerunt, quæ reuocari ad ſanitatem vix poterunt, niſi eius, qui præerit, auctoritate moueantur. Agite igitur Patres ampliſ-

amplíſsimi, proponite vobis ante oculos communem noſtrum omnium parentem eccleſiam, ex veſtro nutu pendentẽ, & quid à vobis ſtatuatur, ſumma cum cura ac ſolicitudine expectantẽ. Illa vos Chriſto genuit, illa educauit, illa ad ſummo proximum honoris gradum prouexit: nulla vobis maior cognatio, quàm cum eccleſia: omnes omnium caritates vna illa complexa eſt; quæ nunc dilacerata, diſtracta, diuulſa, obſecrat vos, vt aliarum omnium rerum obliti, de ſua tantùm tranquilitate, qua veſtra quoq; continetur, cogitetis. Deus omnium bonorum auctor eam vobis omnibus mentem atq; animum inſpiret, vt non cœco & temerario & inuitos etiam, vt interdum fit, ac quid agatur neſcios rapiente paucorum motu; ſed certo maturatoq; iudicio, eiuſmodi Pontificem concordibus ſuffragiis quamprimùm deligatis, qui diſperſa colligat, lapſa erigat, deprauata corrigat, infirma corroboret, turbulenta componat, efficiatq;, vt neq; Pij V. admirabilem illam ſanctimoniam vitæ & excelſitatem animi, aut Gregorij X I I I. inexplebile propagandæ religionis ſtudium, & effuſam atq; incredibilem & omnibus ſeculis deprædicandam in omnes gentes caritatẽ ac beneficentiam deſideremus.

Finis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE